

ASIA Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen menettely**KANTELU**

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 28.12.2015 osoittamassaan kirjoituksessa Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ja Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen menettelyä. Kantelija arvostelee hänen maatilallaan 22.5.2013 suoritettua maidontuotantotilan hygieniatarkastusta ja siitä seuranneita toimenpiteitä. Hän katsoo, että maataloustuen täydentävien ehtojen valvonnassa on virheellisesti käytetty toisen tilan valvontapöytäkirjoista peräisin olevaa tietoa sekä toisen tilan valvonnassa otettuja valokuvia. Kuvia ei pyynnöstä huolimatta ole annettu nähtäväksi kantelijalle. Hän toteaa lisäksi, ettei takaisinperittyjä tukia ole hallinto-oikeuden ratkaisun jälkeen palautettu.

Kantelussa katsotaan myös, että valvontaeläinlääkärin rooli on ollut kaksiosainen, kun hän on suorittanut ensin maitohygieniatarkastuksen ja sen jälkeen aluehallintoviraston läänineläinlääkärinä täydentävien ehtojen valvonnan.

Kantelija vaatii myös vahingonkorvausta.

SELVITYS

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston selvitys on annettu 21.4.2016 ja Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (jäljempänä ELY-keskus) selvitys 28.4.2016.

VASTINE

Kantelija on antanut vastineen selvitysten johdosta.

RATKAISU

Kantelijan tilalla on suoritettu maidontuotantotilan hygieniatarkastus 22.5.2013. Kaupungin valvontaeläinlääkäri havaitsi aluehallintoviraston selvityksen mukaan maitohuoneen seinissä pinttynyttä likaa ja epäkohta sovittiin korjattavaksi 31.8.2013 mennessä. Tarkastuksella ei tullut esille, että kantelija kiistäisi tarkastajan havainnot, eikä siinä yhteydessä otettu valokuvia. Tarkastuspöytäkirja toimitettiin tilalle pian tarkastuksen jälkeen. Tarkastuspöytäkirjassa todetaan muun muassa, että maitohuoneen seinissä on pinttynyttä likaa. Eläinlääkäri siirtyi 1.6.2013 aluehallintoviraston läänineläinlääkäriin virkaan ja sai loppuvuonna tehtäväkseen laajentaa kantelijan tilalla tehdyn hygieniatarkastuksen täydentävien ehtojen valvonnaksi. Valvonta tehtiin hallinnollisesti ilman uutta tilakäyntiä.

Havainto pinttynestä liasta arvioitiin säädösten ja ohjeiden mukaiseksi tavanomaiseksi laimennytyksi, josta ehdotus seuraamusprosentiksi oli kolme. Täydentävien ehtojen valvonnasta 20.12.2013 tehty havaintopöytäkirja lähetettiin kantelijalle 15.1.2014. Tämän kuulemisen yhteydessä hänelle toimitettiin kaikki asiaan liittyvät aluehallintoviraston asiakirjat.

ELY-keskuksen selvityksen mukaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen teki 26.8.2014 takaisinperintäpäätökset täydentävien ehtojen valvonnan perusteella. ELY-keskus antoi kantelijan tekemään oikaisuvaatimukseen päätöksen, jonka mukaan oikaisuvaatimus hyväksyttiin osittain ja asia palautettiin kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle uutta käsittelyä varten. Seuraamusprosentti alennettiin kolmesta yhteen. Kantelija valitti ELY-keskuksen päätöksestä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus kumosi tukien takaisinperintäpäätökset.

ELY-keskus toteaa, ettei valvonnassa ole käytetty toisen tilan tietoja tai valokuvia, vaan kyse on väärinkäsityksestä ja inhimillisestä erehdyksestä. ELY-keskuksen ylitarkastaja oli muistanut asian väärin, ja kirjoittanut myös 21.8.2014 maaseutuelinkeinoviranomaiselle lähettämässään viestissä, että kantelijan tilalta olisi otettu valokuvia. Eläinlääkäri ei kuitenkaan ollut ottanut kuvia tilalta. Täydentävien ehtojen lopullisen pöytäkirjan lisätiedoissa on myös virheellinen maininta, jonka mukaan ”maitohuone on puhdistettu ja pinnat tasoitettu maalaamalla ja pinnoittamalla levyillä kauttaaltaan jälkitarkastukseen 22.1.2014 mennessä”. ELY-keskus pahoittelee selvityksessään asian käsittelyssä tapahtunutta virhettä. Sanktioiden määräämisessä ei kuitenkaan ole käytetty mitään valokuvia eikä kyseisiä virheellisiä tietoja. Asia ei ole vaikuttanut valvonnan lopputulokseen, eikä ylitarkastaja ole myöskään luovuttanut kantelijan valvontatietoja ulkopuolisille.

Virheellinen tieto ja merkintä

Perustuslain 21 §:ssä on säännös oikeusturvasta. Säännöksen mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Hyvään hallintoon kuuluvat muun muassa asiakkaiden tasapuolinen kohtelu, hallinnon palveluperiaate, menettelyä koskeva neuvonta ja asian käsittelyn objektiivisuus. Näitä vaatimuksia turvaavia säännöksiä on etenkin hallintolaissa (434/2003).

Hallintolain 7 §:ssä säädetään, että asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Perustuslain säännösten ja hallintolain ilmaisemien hyvän hallinnon perusteiden lisäksi menettelyä on arvioitava muun muassa valtion virkamieslain (750/1994) perusteella. Lain 2 §:n mukaan sen tavoitteena on turvata valtion tehtävien hoitaminen tuloksellisesti, tarkoituksenmukaisesti ja oikeusturvavaatimukset täyttäen. Lain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Säännös pitää sisällään vaatimuksen virkamiehen hyvästä ja huolellisesta toiminnasta.

Koska kantelijan tilaa koskevaan pöytäkirjaan on merkitty virheellistä tietoa maitohuoneesta sekä koska kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle oli annettu virheellistä tietoa valokuvien olemassaolosta, ei Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen voida katsoa menettelleen asiassa hallintolain ja valtion virkamieslain edellyttämällä asianmukaisella ja huolellisella tavalla.

Asiakirjapyynnön käsittely

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Perustuslain 21 §:ssä taataan jokaiselle oikeus hyvään hallintoon sekä oikeus saada perusteltu päätös ja haakea siihen muutosta. Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) (jäljempänä julkisuuslaki).

Julkisuuslain 14 §:n mukaan asiakirjan pyytäjälle on aina ilmoitettava kieltäytymisen syy, annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi sekä annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista. Säännös soveltuu myös tilanteisiin, jossa viranomaisen hallussa ei ole pyydettyä asiakirjaa.

Kantelijan pyytäessä nähtäväkseen Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta valokuvia, joista oli maininta kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle lähetetyssä sähköpostissa, hänelle ilmoitettiin ainoastaan, ettei kuvia ole. Hänelle ei ilmoitettu mahdollisuudesta saattaa asia viranomaisen ratkaistavaksi eikä tiedusteltu, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi. Kantelija ei saanut asiakirjapyyntönsä valituskelpoista päätöstä. ELY-keskuksen ei voida katsoa menettelleen tältä osin julkisuuslain mukaisesti.

Muita seikkoja

Kantelija toteaa, että valvontaeläinlääkärin rooli on kaksiosainen, sillä hän siirtyi maitohygieniatarkastuksen suorittuaan aluehallintoviraston läänineläinlääkäriksi.

Hallintolain (434/2003) 27 §:n mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen. Lain 28 §:ssä säädetään, että virkamies on esteellinen muun muassa silloin, jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohtaan sisältyy esteellisyyttä koskeva yleislauseke. Sen mukaan virkamies on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syytä vaarantuu.

Asiakirjoista ei ilmene, että eläinlääkäri olisi ollut esteellinen jollain hallintolaissa tarkoitettulla perusteella, eikä kantelija ole kirjoituksessaan esittänyt mitään hallintolain 28 §:n yleislausekkeen mukaista perustetta, jonka vuoksi hän katsoisi eläinlääkärin olleen esteellinen. Katson, ettei asia anna aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Totean lisäksi, ettei oikeuskansleri ole toimivaltainen käsittelemään kantelijan esittämiä vahingonkorvausvaatimuksia.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kantelun ja saadun selvityksen perusteella katson, että Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa ei ole menetelty riittävän huolellisesti kantelijan asian hoitamisessa. Hallinnon toiminnan on oltava luotettavaa ja uskottavaa. Kiinnitän Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen huomiota hallintolain ja valtion virkamieslain säännöksiin asian asianmukaisesta ja huolellisesta käsittelystä sekä julkisuuslain säännöksiin asiakirjapyyynnön käsittelystä.

Kantelu ei muilta osin ole johtanut toimenpiteisiin.

Kantelijan kirjoituksen liitteet palautetaan kantelijalle.

Apulaisoikeuskansleri

Risto Hiekkataipale

Esittelijäneuvos

Outi Kostama